

НАРЕДБА № 53 от 10.02.2003 г. за комбиниран превоз на товари

Издадена от министъра на транспорта и съобщенията, обн., ДВ, бр. 18 от 25.02.2003 г.кн. 3/2003 г., стр. 562 т. 9, р. 4, № 458

Раздел I

Общи разпоредби

Чл. 1. Тази наредба определя изискванията и необходимите документи за извършване на комбиниран превоз на товари.

Чл. 2. (1) Комбинираният превоз е превоз на товари, при който в транспортната верига се използват най-малко два вида транспорт, както следва:

1. товарен автомобил, ремарке или полуремарке със или без теглеши единици, сменяеми каросерии или 20- и повече футови контейнери, извършва автомобилен превоз в началната или крайната отсечка на пътуването, а останалата част се извършва с железопътен, морски превоз или с превоз по река, като тази отсечка надхвърля 100 км по права линия;

2. между пунктове, където стоките се товарят, и най-близката удобна товарна жп гара за начална отсечка, и между най-близката удобна разтоварна жп гара и пункта за разтоварване в крайната отсечка;

3. в радиус, ненадхвърлящ 150 км по права линия от вътрешното речно или морско пристанище за товарене или разтоварване.

(2) Комбиниран превоз е налице и когато в рамките на комбинирания превоз изпращачът извършва автомобилен превоз в началния участък за собствена сметка, и/или когато получателят извършва автомобилен превоз за собствена сметка в крайния участък до местоназначението на товара.

Чл. 3. При комбиниран превоз не се извършва обработка на товарите, когато се сменя видът транспорт.

Чл. 4. (1) Комбинираният превоз на товари се осъществява при условие, че е сключен договор за комбиниран превоз.

(2) В договора за комбиниран превоз на товари всяка част от превоза се урежда от приложимите разпоредби за съответния вид транспорт.

(3) Договор по ал. 1 не се сключва, когато в началния и крайния участък изпращачът или получателят извършва автомобилен превоз за собствена сметка, а в основния участък превозът се извършва с един вид транспорт.

Чл. 5. (1) Комбинираният превоз се организира и/или извършва от оператори.

(2) Операторът може да извърши сам изцяло или отчасти комбинирания превоз. В този случай той има правата и задълженията и на превозвач.

(3) В случаите по ал. 2 операторът трябва да отговаря на законовите изисквания за извършване на превози на товари за съответния вид транспорт.

Чл. 6. (1) Превозвачи, които участват в комбиниран превоз с железопътен транспорт на територията на Република България, трябва да бъдат лицензирани съгласно Закона за железопътния транспорт.

(2) Превозвачи, лицензирани от чуждестранни железопътни администрации, могат да участват в комбиниран превоз, ако това е уговорено в международните договори, по които Република България е страна.

Чл. 7. (1) Превозвачи, които участват в комбиниран превоз с пътни превозни средства, трябва да бъдат лицензирани съгласно Закона за автомобилните превози.

(2) Лицата, които извършват автомобилен превоз за собствена сметка в рамките на комбинирания превоз, трябва да притежават удостоверение за регистрация, издадено по чл. 12, ал. 1 от Закона за автомобилните превози.

Чл. 8. Превозвачи, които участват в комбиниран превоз по вътрешни водни пътища или по море, трябва да отговарят на изискванията на Кодекса на търговското корабоплаване.

Чл. 9. (1) Чуждестранните автомобилни превозвачи, които използват пътищата на Република България за международен комбиниран превоз на товари между граничните пунктове и интермодалните терминали, както и между интермодалните терминали и товарно-разтоварните пунктове, извършват превоз

без разрешително, ако това е уговорено в международни договори, по които Република България е страна.

(2) Превозът по ал. 1 се извършва с удостоверение за вътрешен комбиниран превоз на територията на Република България по образец, утвърден от министъра на транспорта и съобщенията.

(3) Превозвачите получават удостоверението по ал. 2 на граничния пункт при влизане в страната и го връщат при напускане на страната.

Чл. 10. Удостоверението по чл. 9, ал. 2 се съхранява в пътното превозно средство и се представя при поискване от компетентните органи.

Раздел II

Договор за комбиниран превоз

Чл. 11. Договорът за комбиниран превоз е договор за превоз на товари, при който операторът се задължава пред изпращача да извърши срещу заплащане с автомобилен и с железопътен транспорт и/или транспорт по вътрешни водни пътища или по море превоз по определени маршрути с подходящи транспортни средства и да предаде товарите на получателя.

Чл. 12. (1) В договора за комбиниран превоз трябва да се посочат:

1. наименованията на железопътните гари за товарене и разтоварване, свързани с железопътния участък от превоза;
2. пристанищата за товарене и разтоварване, свързани с участъка за превоз по вътрешни водни пътища;
3. морските пристанища за товарене и разтоварване, свързани с участъка за извършване на превоз с морски транспорт.

(2) Данните по ал. 1 се потвърждават чрез поставяне на печат върху превозните документи в съответните железопътни гари или пристанища.

Чл. 13. (1) Необходимите превозни документи при извършване на комбинирания превоз са:

1. товарителница - за автомобилния и железопътния транспорт;
2. коносамент или товарителница - за крайбрежни превози по вътрешни водни пътища;
3. коносамент - за морски транспорт;
4. единен документ, валиден за всички видове транспорт, участващи в комбинирания превоз, когато такъв документ е приет съгласно международни договори, по които Република България е страна.

(2) В случаите на извършване на автомобилен превоз за собствена сметка превозен документ по ал. 1 не се съставя.

(3) Действителността на договора за превоз не зависи от издаването, редовността или изгубването на превозния документ.

Чл. 14. (1) Превозните документи по чл. 13, ал. 1 се съставят и подписват:

1. от оператора или упълномощено от него лице - по т. 1;
2. от съответния превозвач - по т. 2 и 3;
3. в съответствие с международните договори, по които Република България е страна - по т. 4.

(2) В превозните документи се посочва само един получател - физическо или юридическо лице.

(3) За всяка интермодална транспортна единица се съставя отделен превозен документ.

(4) В превозните документи се посочва точното наименование на товара и особените му свойства, ако има такива.

(5) Едновременно с превозните документи операторът предава на превозвачите всички документи, изисквани от ветеринарните, фитосанитарните, митническите и други органи.

(6) Превозните документи съдържат задължително дата, подпис и печат и всички необходими данни съгласно установените изисквания за вътрешен и международен превоз.

Чл. 15. Операторът е длъжен да осъществи превоза в определения срок, да опазва целостта на товарите от приемането до предаването им, да уведоми получателя за пристигането им и да му ги предаде в местоназначението.

Чл. 16. (1) Изпращачът е длъжен да предаде на оператора товарите натоварени, подредени и укрепени в автомобилите и интермодалните

транспортни единици съгласно изискванията на отделните видове транспорт и в съответствие със спецификата на превозваните товари.

(2) Когато транспортната опаковка е неподходяща, операторът може да приеме товара, при условие че изпращачът заяви писмено, че вредите, които биха настъпили, са за негова сметка.

Чл. 17. (1) При различия между клаузите на договора за комбиниран превоз и превозния документ приложими са разпоредбите на договора.

(2) Превозният документ е доказателство, че превозвачът е получил товарите по начина, описан в документа, освен ако не се установи противното.

(3) Когато в превозния документ не е направен запис за състоянието на товара, се счита, че товарите са получени от превозвача в добро състояние.

Чл. 18. (1) Натоварването/разтоварването и укрепването на интермодалните транспортни единици е задължение на изпращача/получателя, освен ако не е уговорено друго.

(2) Изпращачът може да пломбира със свои пломби натоварените интермодални транспортни единици. Ако операторът присъства при натоварването, той пломбира интермодалните транспортни единици със свои пломби.

Чл. 19. (1) Изпращачът дължи възнаграждението на оператора при сключване на договора, освен ако не е уговорено друго.

(2) Ако възнаграждението не е платено от изпращача, то се заплаща от получателя преди освобождаването на товара.

(3) При международни комбинирани превози сумите във валута, посочени в превозните документи, се изплащат от изпращача в левовата им равностойност по курса за деня.

(4) Разноските, възникнали след сключването на договора за комбиниран превоз, се заплащат от изпращача, ако не е уговорено друго. Когато разноските са за сметка на получателя, те се заплащат от него преди освобождаване на товара.

Чл. 20. Операторът няма задължение да даде гаранции за митни сборове при превоз, внос и транзит на товара под митнически контрол на територията на Република България.

Чл. 21. (1) Товарите се считат за доставени, когато са предадени или оставени на разположение на получателя или негов представител в съответствие с условията на договора.

(2) Договорът за комбиниран превоз на товари се счита за изпълнен от момента, в който получателят или упълномощено от него лице след доставката на товара е получил срещу подпис превозния документ.

Раздел III

Отговорности при комбиниран превоз на товари

Чл. 22. (1) Изпращачът е отговорен за всички щети, настъпили от неправилно натоварване и укрепване на стоките, извършено от него или от упълномощено лице, липси или дефекти в опаковката, както и в случаите, когато са ползвани неподходящи или повредени интермодални транспортни единици.

(2) Изпращачът носи отговорност и за описанието на стоката и нейните специфични свойства, нейната маркировка, брой, маса, размери и количество, описани в договора за комбиниран превоз.

Чл. 23. Операторът носи отговорност за опазване на товара от момента на приемането му за превоз до предаването му на получателя.

Чл. 24. (1) Операторът носи отговорност за изгубването, погиването, липси или повреди на товара, причинени по времето, когато той е бил под негово разпореждане, в т. ч. и получени в резултат на грешки или небрежност от негова страна.

(2) Операторът носи отговорност за изгубването, погиването или повреда на интермодалните транспортни единици, причинени по времето, когато са били под негово разпореждане.

(3) Операторът отговаря за вредите, причинени от неспазване срока на доставка.

(4) Изгубването, погиването, липсите и повредите се установяват с акт или констативен протокол в съответствие с приложимите разпоредби за вида транспорт, при който са констатирани.

Чл. 25. Когато комбинираният превоз се извършва последователно от няколко превозвачи, всички те поемат задълженията, произтичащи от превозните документи, и отговарят солидарно пред оператора за изпълнението на превоза по целия маршрут до доставката на товара до местоназначението му.

Чл. 26. Когато изгубването, погиването, липсите или повредите са настъпили по време на международен комбиниран превоз, по отношение на който е приложим международен договор, по който Република България е страна, се прилагат разпоредбите на международния договор.

Чл. 27. (1) Размерът на обезщетението в случаите по чл. 24, ал. 1 се определя спрямо стойността на товара на мястото и по времето на доставката в съответствие със специфичните разпоредби за видовете транспорт.

(2) Размерът на обезщетението в случаите по чл. 24, ал. 2 се определя съобразно стойността на оценката, но не повече от стойността на интермодалната транспортна единица.

Чл. 28. (1) Операторът не носи отговорност, когато липсите или повредите се дължат на грешка на изпращача или на негово разпореждане, на присъщ недостатък на товара или на неподходяща опаковка, ако изпращачът е дал съгласие по чл. 16, ал. 2.

(2) Операторът не носи отговорност при настъпване на непредвидимо или непредотвратимо събитие от извънреден характер, възникнало след сключването на договора, което не е могъл да избегне или последиците от което не е могъл да предотврати (непреодолима сила).

(3) Действията или бездействията на оператора не се считат за обстоятелство, което той не е могъл да предотврати.

(4) За да се освободи от отговорност, операторът не може да се позовава на недостатъци на превозното средство, с което се извършва превозът, както и на лицата, изпълняващи функции, свързани с превоза.

Чл. 29. Операторът се освобождава от отговорност и когато липсата или повредата е в резултат на особени рискове, уредени в правни норми, регламентиращи съответния вид транспорт.

Чл. 30. Изпращачът и получателят могат, без да представят други доказателства, да приемат, че товарът е изгубен, когато не е бил доставен в срок 60 дни след изтичането на договорения срок на доставка.

Раздел IV

Рекламации, искове и давност

Чл. 31. (1) Право да предявят рекламации по договора за комбиниран превоз имат лицата, имащи право на иск срещу оператора.

(2) Към рекламацията се прилагат превозните документи и всички други документи, доказващи претенцията по основание и размер.

(3) Рекламацията се предявява пред оператора или упълномощено от него лице.

(4) Ако не е уговорено друго, операторът е длъжен да се произнесе дали приема или отхвърля рекламацията.

(5) За рекламационното производство се прилагат съответно разпоредбите за отделните видове транспорт.

Чл. 32. (1) Щетите по чл. 24, ал. 4 се установяват с актове или констативни протоколи, съставени и подписани от превозвача и оператора или упълномощено от него лице в съответствие с разпоредбите за вида транспорт.

(2) Констатациите се отнасят към момента на установяване на нередовността, но преди приемането на товарите от получателя, а при липсата на товар – след изтичане на срока за доставка по договора за комбиниран превоз.

(3) В случаите, когато получателят не е поискал съставянето на документите по ал. 1, до доказване на противното се счита, че товарите са предадени в исправност.

(4) Щетите при международни комбинирани превози се установяват по ред и начин, определен в международните договори, по които Република България е страна.

Чл. 33. (1) Срокът за предявяване на рекламации при комбинираните превози е шест месеца, а за международни комбинирани превози – в сроковете, определени в международните договори, по които Република България е страна.

(2) В сроковете по ал. 1 се предявяват и исканията на оператора до изпращача и получателя за недосъбрани цени, допълнителни такси, мита, разноски и други.

(3) Сроковете по ал. 1 и 2 започват да текат от деня, в който товарите са доставени на получателя, а при липса на товара – от момента на установяване на липсата по реда на чл. 32, ал. 2.

Чл. 34. (1) Право на иск срещу оператора има изпращачът – до момента, в който получателят освободи превозните документи или приеме товара, а получателят – от момента, в който освободи превозните документи или приеме товара.

(2) Правото на иск срещу оператора се погасява в едногодишен срок, считано от деня, в който товарите са предадени на получателя, а при липса на товара – от момента на установяване на липсата. При международни комбинирани превози сроковете са в съответствие с международните договори, по които Република България е страна.

(3) В сроковете по ал. 2 могат да бъдат предявени и исковете на оператора по чл. 25 и чл. 33, ал. 2.

Чл. 35. За давностните срокове по чл. 34 се прилагат разпоредбите на гражданското законодателство за прекъсване, спиране и възобновяване на давността, както и специалните разпоредби за отделните видове транспорт.

ДОПЪЛНИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

§ 1. По смисъла на тази наредба:

1. "Пътно превозно средство" е моторно превозно средство, конструирано и използвано за превоз на товари. За пътно превозно средство се счита и композиция от автомобил с ремарке, влекач с полуремарке (състав от пътни превозни средства).

2. "Интермодална транспортна единица" е контейнер, сменяема каросерия и полуремарке, подходящи за интермодален транспорт.

3. "Интермодален терминал" е мястото, където се променя начинът на транспортиране.

4. "Превоз за собствена сметка" е превоз на товари, предназначен единствено за или произтичащ от собствена стопанска дейност, без заплащане.

5. "Изпращач" е физическо или юридическо лице, което сключва договор за комбиниран превоз с оператора.

6. "Получател" е физическо или юридическо лице, което е упълномощено да получи товара.

7. "Оператор" е спедитор или превозвач, който организира и/или извършва комбинирани превози на товари.

§ 2. (1) Операторите, предлагащи услугата комбиниран превоз, представят в Министерството на транспорта и съобщенията на всеки шест месеца информация за:

1. транспортните връзки, използвани при осъществяване на комбинираните превози;

2. броя на превозните средства (автоvlakът се брои за едно превозно средство), сменяемите каросерии, полуремаркета и контейнери, превозени по различните транспортни връзки;

3. масата на превозените товари в тонове;

4. извършените услуги в тон/километър и други данни, определени от министъра на транспорта и съобщенията.

(2) Информацията по ал. 1 представлява служебна и търговска тайна и може да бъде използвана само за статистически нужди.

ЗАКЛЮЧИТЕЛНА РАЗПОРЕДБА

§ 3. Наредбата се издава на основание чл. 58 от Закона за железопътния транспорт.